
Újlaki-Nagy Júlia

HOSSZÚ TÁVÚ APA

Rendeltem a netről egy hosszú távú apát. Nem kerestem, tulajdonképpen semmit nem akartam venni, csak felugrott a hirdetés: *Önnek sem volt rendes apja? Itt az ideje, hogy pótolja! Vegye kezébe sorsát, vásároljon magának apát!* Ez mekkora gagyiság, gondoltam magamban, aztán pusztán kíváncsiságból mégis rákattintottam. A hirdetéssel ellentétben a megrendelői felület ízléses volt. Bár a beállított, apákkal fűben hancúrozó gyerekek képét giccsesnek éreztem, az együtt olvasó vagy a lányukat az oltárhoz vezető apák képeinek láttán kezdett gombóc nőni a torkomba.

Ha a férjem tudná, hogy milyen oldalt nézegettem, azt mondaná, hogy nem kellene minden ostobaságot elhinni, ami a neten van, és meg kéne válogatni, hogy mit engedek be a fejembe. Anyám azt mondaná, hogy jobb a régi dolgokat nem bolygatni, inkább nézzek az élet után.

Hosszú, részletes kérdőívet töltöttem ki, hogy személyre szabott legyen a megrendelt apa. Különösen tetszett, hogy az oldal alján egy idővonal is volt, amit kedvem szerint húzgálhattam előre-hátra, attól függően, hogy hány emléket, élményt, mérföldkövet akartam a készülő apával. Lehetett rövid távú apát rendelni, de ebbe csak pár gyerekkori emlék fért bele, azokra nem is emlékszik jóformán az ember. Ez nekem kevés volt. Ha normál távú apát választottam volna, abba már belefért volna egy iskolai ballagás vagy konfirmálás. A hosszú távú apa már nagyon szimpatikus volt, ehhez már az is hozzátartozott, hogy elkísér az oltárhoz. A prémiumapa már csak annyit tudott pluszba, hogy még élt az unokák születésekor. Próbáltam tovább húzni a csúszkát, de sehogy sem ért el a jelenig, maximum egy évre visszamenőleg lehetett állítani. Csillaggal jelölte az oldal alján, hogy a megrendelt apa csak visszamenőleg működik, a megrendelés utolsó lépése eldönteni, hogy hogyan tűnt el. Senki sem bolond azt választani, hogy csak úgy lelépett, ez nem is volt a menüben. Lehetett viszont autóbalesetben elhunyt vagy súlyos betegségben, de nekem szimpatikusabb volt az *Álmában távozott* opció.

Szóval a hosszú távú apát választottam, és igyekeztem minél több emléket beilleszteni, ami a csomagba belefért. Tanakodtam, hogy mit válasszak a legördülő menüből, de nem tudom, mit csinál egy apa. Bejelöltem a biciklizni tanulást, az esti meseolvasást, a kirándulást. Próbáltam elképzelni, milyen lehetett volna. Aztán egyre bátrabb lettem, saját ötleteim is jöttek. A

szabadon kitölthető mezőbe beírtam a közös imádkozást meg a konfirmációi felkészülésről való el nem tiltást. Az utolsó szabadon kitölthető mezőbe azt írtam, hogy Ábrahám, Izsák és Jákob Istene az én apám Istene is. Nem voltam biztos benne, hogy ezt értelmezni tudja-e a rendszer, de végül kírta, hogy *Gratulálok, apád szeret!*

Mióta megrendeltem a hosszú távú apámat, csak rajta jár az eszem. Azt írták, hogy a fejembe fog megérkezni, és felülírja az alapértelmezett apa-émlékeket. Lehet, hogy már megjött? Egyre nyugodtabb és feltűnően türelmesebb vagyok. Mintha mindig is ilyen apám lett volna, mintha mindig is gondot viselt volna rám, mintha a világ kezdete óta szeretett volna egy hosszú távú Atya.

GARAT ÚT

Első emlékem, hogy egyedül játszok a poros Garat úton, és amikor felnézek, ott áll velem szemben Bitang. Bitang a bács juhászcutyája volt, és gyakran szökött be a faluba. Az emberek féltek tőle, azt mondták, ha feltűnik a Garat úton, balszerencse jár a nyomában, és gonosz szellem van a szemében. Akkor még nem tudtam, hogy félni kell tőle, eldobtam neki a pálcikámat, amivel a porba rajzoltam. A kutya vissza-visszahozta, míg egyszer csak nem láttam már felém loholni. Úgy tűnt el, ahogy megjelent.

A Garat út a falu északi felén futott, úgy szakadt ki a főútból, mint a szőlővessző, amiből parittyát faragtam, mint az Y betű, amit sosem tudtam elég szépen leírni az iskolában. A házunk a parittyá közepén állt, és sokáig nem is tudtam, hogy voltaképp a Főúton vagy a Garat úton lakom. A Főúton sokan laktak, nálam néhány évvel fiatalabb gyerekek, és sok állat. A Garat úton három ház volt csak, mindháromban öregasszonyok, akik nem szerették a gyerekeket, és azt hittem valamennyiről, hogy gonosz boszorkány.

A három ház mellett nevenincs patak, habzott a vize, mint egy veszett állat szája. Azt mondták az öregek, közel ne menjek! Én nemcsak közel mentem, de bele is gázoltam. Amikor szelídebb volt, végigsétáltam medrének kövein az aszfaltútig, oda, ahol a víz az út alatt is átfutott, és bebújtam a hídgyűrűbe. Ott vártam, hogy feltámadjon a haragja, miközben a fejem felett elhajtott kétszer a kollektív gazdaság autója.

A Főúton lakó gyermekek nem szerették a vizet, szüleik nem engedték, hogy a Garat út felé menjenek. Pedig a Garat út a tanyáig ért, ott jöttek le szombatonként a juhok a báccsal, ott jöttek be a faluba a más nyelven beszélő gázások, és ott játszott velem Bitang is, a juhászkutya.

A Garat út egyik felén a patak, másik felén az erdőm: kis mogyorófák, sűrű bozót, ami nekem akkorának tűnt, hogy valahányszor bementem, azt hittem, többé sosem találom meg a kiutat. Innen beláttam az emberek kertjébe, láttam, hogy kinél, mikor és mi terem. Néha átszaladtam egy-egy feketé szántáson, és amikor visszatértem a Garat útra, azt kiáltottam: átszöktem a határon, átszöktem a határon!

Az öregasszonyok mindig leselkedtek, azt mondták, egyszer móresre tanít még az élet, úgy járok, mint a sosem ismert bátyám, akit a Garat úton harapott meg egy juhászkutya. Ha ők nem ütök agyon a botjokkal, odalett volna. Úgy járok, mint a Kecskés János leánya, akit a Garat úton fogtak meg a más nyelven beszélő gázások, és megmocsokolták. Úgy járok, mint a Garat úti gázcsövön ugráló cigány gyerekek, akik alatt '80-ban eltörött a cső, és mind elégték. Úgy járok, mint Gugu Géza bá', aki úgy megjijedt a Garat utat beborító tűzfelhőtől, hogy egy szál alsónadrágban futott ki a faluból.

Én szerettem a Garat utat. A titokzatos, érthetetlen nevét, a juhok közt trappoló bárányokat, a mindig hangosan kacagó gázásokat és a Garat út torkán lefolyó patakot.

Amikor megjött a forradalom, és a kollektív gazdaság autója nem ment át többé a fejem felett, a sosem ismert bátyám és a sosem látott anyám visszaszökött a határon, a Garat út pedig kiköpött a szájából.

REGNUM PLANTAE

Apám megint odaégeti az ebédet. „Csak hamar megöntözöm a coleusokat” – mondja, és hátraszalad az üvegházba. Félóra múlva megérzi az égett szagot, és fejvesztve rohan be a konyhába. Pizzát rendelünk.

Apám kertészmérnök, egyedül nevel. Már iskoláskorában megszerette és megtanulta a mezőgazdaság minden fortélyát. Hatéves voltam, amikor felvették a városi kertészetbe, tíz, amikor elkezdte az egyetememet, tizenöt, amikor otthon is felépültek az üvegházak.

Első születésnap emlékem egy csokor ciklámen. Nézem összezavarodva a furcsa, barna szárú, szokatlan színű virágot. Az óvónéni azt mondta, a virágok szára zöld, értetlenkedésemre apám elmondta a latin nevét. Senki más házában nem volt annyi szobanövény, mint nálunk: a kálát, az amarilliszt és a hortenziát mindenki megcsodálta. A begóniát, az árvácskát és a szalviát már én is kézbe vehettem, megtölthettem a cserepet földdel, megöntözhettem. Azt hittem, ha én is ott vagyok köztük, apám talán engem is észrevesz.

„Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet” – mondogatta mindig, aztán tovább dédelgette a növényeit. „Csak egy kicsit meggyérítem őket, meglazítom a talajukat, megöntözöm virágoztatóval, megkeverem nekik a finom növényvédőszeret, betakarom őket, átültetem őket, mesét olvasok nekik, elmegyek a szalagavatójukra, komolyan veszem, amit mondanak, visszacsípem a bimbókat, hogy még ne nyíljanak...”

A betűket is az üvegházban tanultam meg. Kimondhatatlan szavakat mondott az apám, és sokszor kikaptam, mert rossz növényt vittem neki, amíg rájöttem, hogy melyik tábla melyik virág nevét rejti. Az iskolában nehezen barátkoztam az ékezetekkel, otthon, a latin nevekben egy sem szerepelt. Mesekönyvek helyett katalógusokat mutatott az apám, és amikor nagyobb lettem, segíthettem eldönteni, hogy milyen színűek legyenek a következő szezon virágai.

Egész évben ez volt: nyáron az öntözés, télen a fűtés miatt nem volt ünnepünk, se kirándulásaink, se közös program. „Kire is bízhatnám ezt a sok-sok növényt, ha mi elmennénk itthonról?” – kérdezte mindig, és nem mentünk sehova.

Az első fiú, aki belém szeretett, kertészmérnök-hallgató volt. Amikor bemutattam, apám szárnyra kapott. Hátrarepítette az üvegházakba, és órákig tanakodtak latin nevű betegségekről.

Amikor elköltöztem a növények országából, nem volt ideje segíteni a pakolásban, sáros kézzel a begóniákat öntözte. „Ne felejtsd el a virágot!” – kiáltotta utánam, és akkor vettem észre az előkészített csokrot. Olyan volt, mint az összes többi életem során: egymással nem találó, furcsa nevű és színű szobanövények levágva és összekötve. Otthagytam a csokrárt, és minden más ostoba növényt is, amiket helyettem nevelt fel.

Sok évig nem beszéltünk, és még több telt el, mire meghívtam a minden növénytől mentes otthonunkba. Amikor megérkezett, a férjem meglepetés-programmal várta: megmutatja neki a fűvészkertet. „Menjetelek – gondoltam magamban –, tanakodjatok csak a latin nevekről!” Amíg a negyvenéves, életében egyszer virágot hozó, majd a nagy energiabefektetésbe lassan bele-

pusztuló Agavé americanát csodálták, otthon valami fojtogató erő hatalmasodott el rajtam. Levegő után kapkodtam, majd hirtelen kirohantam a legközelebbi virágboltba. Órjögve simogattam végig valamennyi dísznövényt, aztán alig bírtam felvinni mindegyiket a lakásba. Amikor apámék hazaértek, a zöld szárú és levelű növények mellé tökéletesen illett a mindenféle más szobanövényből összeállított, apám által hozott barna szárú csokor. A növények országában új királynőt koronáztak.

(az írás rövidített, 1000 karakteres változata különdíjat nyert az Apa ezerrel! pályázaton: <https://apakulcs.hu/apa-ezerrel-2024-a-dijazottak/>)